

**Postępowanie egzekucyjne
w administracji.
Komentarz
Wydanie 2.**

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji¹

z dnia 17 czerwca 1966 r. (Dz.U. Nr 24, poz. 151)

Tekst jednolity z dnia 13 stycznia 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 479)

(zm.: Dz.U. 2021, poz. 1177, poz. 2105; 2022, poz. 1301, poz. 1692, poz. 1967, poz. 2127, poz. 2180, poz. 2600, poz. 2640, poz. 2687; 2023, poz. 556, poz. 614, poz. 852, poz. 1059, poz. 1130, poz. 1193, poz. 1369, poz. 1429, poz. 1523, poz. 1681)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy 2001/44/WE z dnia 15 czerwca 2001 r. zmieniającej dyrektywę 76/308/EWG w sprawie wzajemnej pomocy przy windykacji roszczeń wynikających z czynności stanowiących część systemu finansowania Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej oraz opłat rolnych i ceł oraz w odniesieniu do podatku od wartości dodanej i podatków akcyzowych (Dz.Urz. WE L 175 z 28.06.2001);
- 2) dyrektywy 2002/94/WE z dnia 9 grudnia 2002 r. ustalającej szczegółowe zasady wykonania niektórych przepisów dyrektywy 76/308/EWG w sprawie wzajemnej pomocy przy windykacji roszczeń dotyczących niektórych opłat, ceł, podatków i innych środków (Dz.Urz. WE L 337 z 13.12.2002).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie – z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej – dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

Dział I. Przepisy ogólne

Literatura: *W. Adamczak, Z. Godecki*, Przywileje na statku i hipoteka morska, Gdańsk 1988; *A. Adamczuk*, w: *M. Manowska* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 2 (art. 506–1217), Warszawa 2011; *B. Adamiak*, Odwołanie w polskim systemie postępowania administracyjnego, Wrocław 1980; *taż*, w: *B. Adamiak, J. Borkowski*, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2019; *taż*, w: *B. Adamiak, J. Borkowski*, Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne, Warszawa 2015; *B. Adamiak, J. Borkowski*, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2011; *ciż*, Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne, Warszawa 2007, 2010; *S. Babiarz*, w: *S. Babiarz, B. Dauter, M. Niezgódka-Medek*, Koszty postępowania w sprawach administracyjnych i sądownoadministracyjnych, Warszawa 2007; *S. Babiarz, B. Dauter, B. Gruszczyński, R. Hauser, A. Kabat, M. Niezgódka-Medek*, Ordynacja podatkowa. Komentarz, Warszawa 2010; *K. Bany*, Konwencja o wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach podatkowych, Prz. Pod. 1999, Nr 8; *A. Błachnio-Parzych*, Przepisy odsyłające systemowo (Wybrane zagadnienia), PiP 2003, Nr 1; *A. Błaś, J. Boć*, Umowy publicznoprawne, w: *J. Boć* (red.), Prawo administracyjne, Wrocław 2005; *M. Bogusz*, Glosa do post. WSA w Krakowie z 25.4.2006 r., II SA/Kr 1346/05, OSP 2011, Nr 1; *E. Bojanowski*, Wykonanie zastępcze w egzekucji administracyjnej, Warszawa 1975; *J. Borkowski*, Recenzja książki *R. Hausera* – Ochrona obywatela w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Poznań 1988, RPEiS 1989, Nr 3; *tenże*, w: *B. Adamiak, J. Borkowski*, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2000; *T. Brzeziński, T. Jędrzejewski*, Wniosek o wyłączenie prawa do rzeczy lub prawa majątkowego spod egzekucji administracyjnej, w: *E. Ura* (red.), Jednostka wobec działań administracji publicznej, Rzeszów 2001; *T. Brzeziński, W. Morawski*, Organ gminy o statusie miasta jako organ egzekucyjny należności pieniężnych – wybrane zagadnienia, PPLiFS 2010, Nr 9; *B. Brzeziński, M. Kalinowski, A. Olesińska* (red.), Ordynacja podatkowa. Komentarz praktyczny, Gdańsk 2018; *J. Budziszewski*, Podmioty i uczestnicy postępowania egzekucyjnego, Doradztwo Podatkowe 2006, Nr 2; *K. Celińska-Grzegorzczak*, w: *M. Swora, A. Trela* (red.), Koszty i opłaty w postępowaniach administracyjnych i postępowaniu sądownoadministracyjnym, Warszawa 2007; *M. Chlipała*, w: *P. Chmielnicki* (red.), Komentarz do ustawy o administracji rządowej w województwie, Warszawa 2007; *M. Cilak*, w: *Z. Ofiarski* (red.), Ustawa o finansach publicznych. Komentarz, Lex/el. 2021; *W. Chróścielewski*, w: *W. Chróścielewski, J. Tarno*, Postępowanie administracyjne i postępowanie przed sądami administracyjnymi, Warszawa 2009; *P. Chybalski*, Rec.: *M. Hauser*, Odesłania w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, Warszawa 2008, Przegląd Sejmowy 2009, Nr 1; *S. Cieślak*, w: *J. Jankowski* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Komentarz do artykułów 758–1088, Warszawa 2011; *E. Cisowska-Skrajna*, Wzajemna pomoc w dochodzeniu określonych kategorii należności pieniężnych, w: *D.R. Kijowski* (red.), System prawa administracyjnego procesowego. Administracyjne postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Zagadnienia ogólne, t. III, cz. 2, Warszawa 2020; *J. Ciszewski*, Komentarz do art. 1111 KPC, w: *T. Ereciński* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. V, Warszawa 2012; *J. Ciszewski, T. Ereciński*, Międzynarodowe postępowanie cywilne, Warszawa 2000; *A. Cudak*, Podmioty legitymowane do wniesienia zarzutów w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej, ZNSA 2009, Nr 4; *tenże*, Zarzut w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ZNSA 2013, Nr 5; *B. Czech*, w: *A. Marciniak* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 1, Warszawa 2019; *T. Czech*, Księgi wieczyste i hipoteka. Komentarz, Warszawa 2014; *M. Ćwikła*, Czynności organu egzekucyjnego w przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, SPiA 2018, Nr 4; *A. Dalkowska*, Powództwo ekscydencyjne jako środek prawny w egzekucji administracyjnej, w: *S. Fundowicz, P. Możyłowski* (red.), Administracyjne postępowanie egzekucyjne. Na 50-lecie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Radom 2017; *P. Daniel*, Egzekucja obowiązku poddania małoletniego dziecka szpitalu ochronnemu w orzecznictwie sądów administracyjnych, PPP 2014, Nr 4; *M. Darmosz*, Podania wnoszone drogą elektroniczną w postępowaniu administracyjnym, w: *J. Filipek* (red.), Jednostka w demokratycznym państwie prawa, Bielsko-Biała 2003; *D. Dąbek*, Zażalenie w egzekucji administracyjnej, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; *K. Defecińska-Tomczak*, w: *J.P. Tarno* (red.), Doradca podatkowy w egzekucji administracyjnej należności pieniężnych, Warszawa 2012; *J. Dembczyńska*, w: *J. Dembczyńska, P. Pietrasz, K. Sobieralski, R. Suwaj*, Praktyka administracyjnego postępowania egzekucyjnego, Wrocław 2008; *P. Dobosz*, Pojęcie egzekucji administracyjnej, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; *J. Drachal, J. Jagielski, R. Stankiewicz*, w: *R. Hauser*,

M. Wierzbowski (red.), Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, Warszawa 2011; *A. Drelichowska*, Glosa do wyr. NSA z 8.8.2013 r., II FSK 2351/11, ZNSA 2014, Nr 1; *S. Dubisz* (red.), Uniwersalny słownik języka polskiego, t. 1–6, Warszawa 2003; *M. Dyląg, J. Ziętara*, Kilka uwag o nowelizacji art. 773 KPC ustawą z dnia 16 września 2011 r., PPE 2011, Nr 8–9; *T. Ereciński* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. IV, Warszawa 2012; *M. Faryna*, w: *D.R. Kijowski* (red.), Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz, Warszawa 2010; *S. Firkowski*, Zmiany w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Warszawa 2020; *K. Flaga-Gieruszyńska*, Pojęcie systemu teleinformatycznego w postępowaniu cywilnym, PPE 2017, Nr 2; *D. Fleszar*, Zakres przetwarzania danych osobowych w działalności gospodarczej, Warszawa 2008; *S. Fundowicz*, Egzekucja administracyjna a aksjologia demokratycznego państwa prawnego, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; *M. Gajda-Durlik*, Egzekucja administracyjna ze świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego i ubezpieczenia społecznego, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz*, System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; *J. Gołaczynski*, Niektóre zagadnienia zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, PPE 2011, Nr 8–9; *P. Gołaszewski*, Sporządzanie środków zaskarżenia w postępowaniu administracyjnym i sądownoadministracyjnym, Warszawa 2013; *A. Gorgol*, w: *L. Bielecki, A. Gorgol* (red.), Ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej. Komentarz, Warszawa 2018; *tenże*, Zabezpieczenie skuteczności egzekucji administracyjnej należności pieniężnych, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; *A. Góra-Błaszczkowska*, Orzeczenia w procesie cywilnym. Artykuły 316–366 KPC. Komentarz, Warszawa 2003; *P. Grzegorzczak*, Powództwo o zwolnienie od egzekucji administracyjnej, w: *A. Skoczylas, J. Stankowski* (red.), Aktualne problemy postępowania egzekucyjnego w administracji, Wrocław 2013; *W. Grześkiewicz*, w: *D.R. Kijowski* (red.), Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz, Warszawa 2010; *tenże*, w: *D.R. Kijowski* (red.), Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz, Warszawa 2014; *M. Gutowski* (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. II, Warszawa 2022; *M. Hauser*, Odesłania w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, Warszawa 2008; *R. Hauser*, Glosa do wyr. NSA z 5.3.1997 r., I SA/Łd 336/96 i 600/96, OSP 1997, Nr 11, poz. 204; *tenże*, Ochrona obywatela w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Poznań 1988; *tenże*, w: *R. Hauser, A. Skoczylas* (red.), Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, Warszawa 2018; *tenże*, w: *Z. Leoński* (red.), Zarys prawa administracyjnego, Warszawa–Poznań 1985; *tenże*, Zarzut w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w: *Z. Janku, M. Szewczyk, M. Waliński, K. Wojtczak, K. Ziemiński* (red.), Z problematyki prawa administracyjnego i nauki administracji. Księga pamiątkowa z okazji siedemdziesięciolecia urodzin Profesora Zbigniewa Leońskiego, Poznań 1999; *R. Hauser, Z. Leoński*, w: *R. Hauser, A. Skoczylas* (red.), Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, Warszawa 2014; *ciż*, w: *R. Hauser, A. Skoczylas* (red.), Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, Warszawa 2018; *R. Hauser, Z. Leoński, A. Skoczylas*, Kierunki zmian ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, PiP 1989, Nr 6; *ciż*, Glosa do wyr. NSA z 14.3.2001 r., I SA 439/00, OSP 2002, Nr 6; *ciż*, Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, Warszawa 2008; *ciż*, Rola zasad ogólnych postępowania administracyjnego w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w: *J. Niczyporuk* (red.), Kodyfikacja postępowania administracyjnego. Na 50-lecie KPA, Lublin 2010; *ciż*, w: *K. Celińska-Grzegorzczak, R. Hauser, W. Sawczyn, A. Skoczylas*, Postępowanie administracyjne, sądownoadministracyjne i egzekucyjne, Warszawa 2011; *R. Hauser, A. Skoczylas*, Instytucja zażalenia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w: *J. Supernat* (red.), Między tradycją a przyszłością w nauce prawa administracyjnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Janowi Bociowi, Wrocław 2009; *ciż*, Odpowiednie stosowanie Kodeksu Postępowania Administracyjnego w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; *R. Hauser, F. Zedler*, Glosa do uchw. SN z 17.12.1981 r., III CZP 32/81, OSPiKA 1983, Nr 5; *U. Jackowiak, S. Dalka*, Dopuszczalność egzekucji z zasiłków dla bezrobotnych, PiZS 1992, Nr 7; *W. Jakimowicz*, Obowiązek administracyjny w egzekucji administracyjnej, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; *tenże*, Określenie w tytule wykonawczym obowiązku wynikającego z decyzji administracyjnej, w: *A. Skoczylas, J. Stankowski* (red.), Aktualne problemy postępowania egzekucyjnego w administracji, Wrocław 2013; *K.J. Jakubski*, Odpowiedzialność karna za naruszenie ochrony danych osobowych, ODO 2000, Nr 4; *K. Jandy-Jendroška*, System administracyjnego postępowania wykonawczego, w: *T. Rabska, J. Łętowski* (red.), System prawa administracyjnego, t. III, Ossolineum 1978; *A. Janiak*, Przewidywane bankowe w prawie polskim, Kraków 2003; *B. Janiszewska*, Glosa do uchw. SN z 21.2.2003 r., III CZP 89/02, PS 2004, Nr 1; *D. Jankowiak*, Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz, Wrocław 2011; *tenże*, Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz, Wrocław 2007; *M. Jankowska*, Żądanie wyłączenia spod egzekucji rzeczy lub prawa majątkowego jako środek

ochrony prawnej osób trzecich, w: *T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka* (red.), *Ochrona praw jednostki w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Toruń 2018; *J. Jankowski* (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2011; *tenże*, *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego. Część II. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne (I)*, MoP 2012, Nr 3; *J. Jankowski, M. Muliński*, Glosa do wyr. NSA z 14.1.2005 r., FSK 1218/04, OSP 2005, Nr 12; *J. Jaśkiewicz*, *Problem konkurencyjności zarzutów oraz zażalenia w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, ZNSA 2013, Nr 3; *J. Jendrośka*, *Przymus administracyjny w pracy zbiorowej. Z problematyki prawa administracyjnego i nauki administracji*, Poznań 1999; *tenże*, *Zagadnienia prawne wykonania aktu administracyjnego*, Wrocław 1963; *S. Jędrzejewski*, *Ochrona uprawnień obywatela w polskim systemie kontroli administracji państwowej*, Toruń 1973; *T. Jędrzejewski*, w: *T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka*, *Administracyjne postępowanie egzekucyjne*, Toruń 2011; *tenże*, w: *T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka*, *Administracyjne postępowanie egzekucyjne*, Toruń 2020; *tenże*, w: *D.R. Kijowski* (red.), *System prawa administracyjnego procesowego. Administracyjne postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Zagadnienia ogólne*, t. III, cz. 1, Warszawa 2020; *T. Jędrzejewski, P. Rączka*, *Organy udzielające pomocy i organy asystujące w egzekucji administracyjnej*, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), *System egzekucji administracyjnej*, Warszawa 2004; *ciż*, *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Gdańsk 2000; *ciż*, *Zarzut w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej*, w: *S. Fundowicz, P. Możyłowski* (red.), *Administracyjne postępowanie egzekucyjne. Na 50-lecie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Radom 2017; *T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka*, w: *D.R. Kijowski* (red.), *System prawa administracyjnego procesowego. Administracyjne postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Zagadnienia ogólne*, t. III, cz. 1, Warszawa 2020; *ciż*, w: *D.R. Kijowski* (red.), *Administracyjne postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające*, t. III cz. 1, Warszawa 2020; *ciż*, *Zasady prowadzenia postępowania egzekucyjnego w administracji*, w: *D.R. Kijowski* (red.), *System prawa administracyjnego procesowego. Administracyjne postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Zagadnienia ogólne*, t. III, cz. 1, Warszawa 2020; *M. Kalinowski, M. Masternak*, *Doręczenia w postępowaniu podatkowym*, w: *B. Brzeziński, W. Morawski* (red.), *Nowelizacja ordynacji podatkowej*, Warszawa 2016; *W. Kałuski*, *Postępowanie przymusowe w administracji (egzekucja administracyjna)*, Warszawa 1932; *D.R. Kijowski* (red.), *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, Warszawa 2010; *D.R. Kijowski*, w: *D.R. Kijowski* (red.), *System prawa administracyjnego procesowego. Administracyjne postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Zagadnienia ogólne*, t. III, cz. 1, Warszawa 2020; *tenże*, w: *D.R. Kijowski* (red.), *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, Warszawa 2010; *L. Klat-Wertelecka*, *Czy w egzekucji administracyjnej możliwe jest zawarcie umowy*, w: *J. Boć, L. Dziewięcka-Bokun*, *Umowy w administracji*, Wrocław 2008; *taż*, *Glosa do wyr. NSA z 25.8.2010 r., I FSK 872/09, OSP 2011, Nr 11; taż*, *Granice stosowania przymusu egzekucyjnego w administracji*, w: *J. Supernat* (red.), *Między tradycją a przyszłością w nauce prawa administracyjnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Janowi Bociowi*, Wrocław 2009; *taż*, *Nadzór w egzekucji administracyjnej*, w: *C. Kociński* (red.), *Nadzór administracyjny: od prewencji do weryfikacji*, Wrocław 2009; *taż*, *Niedopuszczalność egzekucji administracyjnej*, Wrocław 2009; *taż*, *Ochrona jednostki przed wadliwą egzekucją administracyjną*, w: *J. Ślugocki* (red.), *Dziesięć lat polskich doświadczeń w Unii Europejskiej. Problemy prawnoadministracyjne*, t. 2, Wrocław 2014; *taż*, *Sankcja egzekucyjna w administracji a kara administracyjna*, w: *M. Stahl, R. Lewicka, M. Lewicki* (red.), *Sankcje administracyjne*, Warszawa 2011; *taż*, *Umorzenie administracyjnego postępowania egzekucyjnego*, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), *System egzekucji administracyjnej*, Warszawa 2004; *taż*, w: *C. Kociński* (red.), *Nadzór administracyjny: od prewencji do weryfikacji*, Wrocław 2006; *taż*, *Zakres podmiotowy egzekucji administracyjnej*, w: *S. Fundowicz, P. Możyłowski* (red.), *Administracyjne postępowanie egzekucyjne. Na 50-lecie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Radom 2017; *P. Kleczek*, *Institucja przedawnienia obowiązku w postępowaniu egzekucyjnym w administracji jako podstawa ochrony praw jednostki*, w: *T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka* (red.), *Ochrona praw jednostki w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Toruń 2018; *H. Kmieciak*, *Koszty postępowania egzekucyjnego obciążające wierzyciela*, PPLIFS 2019, Nr 11, poz. 28–33; *Z.R. Kmieciak*, *Czynności egzekucyjne w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), *System egzekucji administracyjnej*, Warszawa 2004; *Z. Knypl, Z. Merchel*, *Nowy komentarz do ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, Sopot 2010; *M. Kobak*, *Glosa do wyr. WSA we Wrocławiu z 25.6.2007 r., I SA/Wr 817/07, Administracja. Teoria. Dydaktyka. Praktyka* 2008, Nr 3; *B. Kolański*, *Pomoc prawna i doręczenia w postępowaniu karnym*, Prok. i Pr. 1999, Nr 11–12; *E. Komorowski*, *Zarzuty w egzekucji administracyjnej*, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), *System egzekucji administracyjnej*, Warszawa 2004; *M. Konopačka*, *Immunitet dyplomatyczny w egzekucji*, *Nowa Currenda* 2007, Nr 9; *K. Kopystyński*, *Zarządca sukcesyjny jako przedsiębiorca*, PUG 2019,

Nr 6; A. Korzeniowska, Ochrona osób trzecich w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, w: J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; A. Kosut, W. Perdeus, Egzekucja administracyjna z wynagrodzenia za pracę, w: J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz, System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; M. Kowalska, Zbieg egzekucji sądowej – zagadnienia prawa i praktyki, PPE 2006, Nr 1–3; P. Koźuch, Rejestr Należności Publicznoprawnych, Procedury administracyjne i podatkowe 2018, Nr 3; M. Krakowiak, Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej po nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego z 10.07.2015 r., PS 2016, Nr 1; A. Król, Problematyka wadliwości tytułu wykonawczego stosowanego w egzekucji należności pieniężnych, ST 2009, Nr 1–2; M. Król, Glosa do uchw. SN z 24.2.2010 r., III CZP 133/09, Lex/el. 2010; *taż*, Instytucja zarzutów w postępowaniu egzekucyjnym w administracji – uwagi na tle konstytucyjnej zasady zaskarżalności, w: T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka (red.), Ochrona praw jednostki w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Toruń 2018; *taż*, Kontrowersje wokół pojęcia zobowiązanego, Prz. Pod. 2014, Nr 3; *taż*, Szukanie złotego środka – o zasadzie stosowania egzekucji najmniej uciążliwej dla zobowiązanego, Prz. Pod. 2015, Nr 8; A. Krukowski, Elementy składowe tytułu wykonawczego – wybrane zagadnienia, PPLiFS 2013, Nr 1; W. Kubiak, Postępowanie egzekucyjne w administracji. Przepisy i objaśnienia, Warszawa 1973; C. Kulesza, w: D.R. Kijowski (red.), Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz, Warszawa 2015; *tenże*, w: D.R. Kijowski (red.), Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz, Warszawa 2011; *tenże*, w: D.R. Kijowski (red.), Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, Lex/el. 2015; R. Kulski, w: A. Marciniak (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. IV, Warszawa 2020; J. Lang, w: J. Służewski (red.), Polskie prawo administracyjne, Warszawa 1995; D. Lasok, Zarys prawa Unii Europejskiej, Toruń 1995; Z. Leoński, Administracyjne postępowanie egzekucyjne. Problemy węzłowe, Poznań 2003; *tenże*, Egzekucja administracyjna świadcząca niepieniężnych, Warszawa 1968; *tenże*, Glosa do uchw. SN Izba Cywilna z 24.6.1992 r., III CZP 70/92, OSP 1993, Nr 3; *tenże*, Istota administracyjnych czynności egzekucyjnych w świetle przepisów ustawy z 17 czerwca 1966 r., RPEiS 1969, Nr 3; *tenże*, Konstytucyjność artykułów 52 i 53 Prawa bankowego. Glosa do orzeczenia TK z dnia 16 maja 1995 r., K. 12/93, GI. 1995, Nr 12; *tenże*, O istocie postępowania zabezpieczającego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, w: J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; *tenże*, O istocie tzw. kar administracyjnych, w: J. Filipek (red.), Jednostka w demokratycznym państwie prawa, Bielsko-Biała 2003; *tenże*, Odpowiedzialność dyscyplinarna w prawie PRL, Poznań 1959; *tenże*, Przepisy o postępowaniu przymusowym w administracji. Teksty i objaśnienia, Warszawa 1958; *tenże*, Sankcje karno-administracyjne a środki egzekucji administracyjnej, Zagadnienia karno-administracyjne 1963, Nr 6; *tenże*, Stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, w: K. Podgórski (red.), Zagadnienia proceduralne w administracji, Katowice 1984; *tenże*, Wykonanie aktu administracyjnego. Węzłowe problemy administracyjnego postępowania egzekucyjnego, w: J. Postuszny (red.), Aktualne problemy administracji i prawa administracyjnego, Przemysł–Rzeszów 2003; *tenże*, w: R. Hauser, Z. Leoński, Egzekucja administracyjna. Komentarz do ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Warszawa 1995; *tenże*, w: R. Hauser, Z. Leoński, Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, Warszawa 2004; *tenże*, w: R. Hauser, Z. Leoński, A. Skoczylas, Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, Warszawa 2008; *tenże*, w: R. Hauser, A. Skoczylas (red.), Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, Warszawa 2014; *tenże*, Zarys prawa administracyjnego, Warszawa 2004; Z. Leoński, W. Sawczyn, w: R. Hauser, A. Skoczylas (red.), Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, Warszawa 2014; T. Lewandowski, Doręczenie zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego – wybrane problemy, Prz. Pod. 2009, Nr 9; T. Lewandowski, P. Ostojski, Błąd co do osoby zobowiązanego jako podstawa zarzutu w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, PPP 2011, Nr 9; W. Ludwiczak, Międzynarodowe prawo prywatne, Poznań 1996; G. Łaszczycza, Zawieszenie administracyjnego postępowania egzekucyjnego, w: J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; G. Łaszczycza, A. Matan, Doręczenie w postępowaniu administracyjnym ogólnym i podatkowym, Kraków 1998; *ciż*, Następstwo w prawie administracyjnym, w: J. Zimmermann (red.), Koncepcja systemu prawa administracyjnego. Zjazd Katedr Prawa Administracyjnego i Postępowania Administracyjnego, Zakopane 24–27 września 2006 r., Warszawa 2007; J. Łętowski, Prawo administracyjne, Zagadnienia podstawowe, Warszawa 1990; K. Łuczak, Glosa do wyr. NSA z 18.5.2012 r., II FSK 2309/10, OSP 2013, Nr 1; *tenże*, Glosa do wyr. NSA z 13.12.2012 r., II FSK 945/11, OSP 2014, Nr 1; P. Machnikowski, w: E. Gniewek (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2011; D.M. Malinowski, Upomnienie jako czynność poprzedzająca wszczęcie egzekucji administracyjnej, Prz. Pod. 2012, Nr 4; O. Marciewicz, Komentarz do art. 804, w: A. Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz

do wybranych przepisów nowelizacji 2019, Lex/el. 2019; A. Marciniak, Postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa 2008; *tenże*, Sądowe postępowanie egzekucyjne, Warszawa 2011; *tenże*, Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa 2019; *tenże*, Zbieg egzekucji sądowych, PS 1999, Nr 7–8; C. Martysz, Właściwość organów samorządu terytorialnego w postępowaniu administracyjnym, Katowice 2000; M. Masternak, Decyzja o zabezpieczeniu zobowiązania podatkowego, w: Administracja i prawo administracyjne u progu trzeciego tysiąclecia, Łódź 2000; *tenże*, Dłużnik zajętej wierzytelności w egzekucji administracyjnej, w: J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; *tenże*, Egzekucja administracyjna z majątku przedsiębiorstwa w spadku, PUG 2020, Nr 4; *tenże*, Ochrona praw małżonka zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, Studia Iuridica Toruniensia, t. XXX; *tenże*, Pojęcie egzekucji administracyjnej oraz administracyjnego postępowania egzekucyjnego, w: S. Fundowicz, P. Możyłowski (red.), Administracyjne postępowanie egzekucyjne. Na 50-lecie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Warszawa 2017; *tenże*, Pozycja prawna zarządcy sukcesyjnego w postępowaniu podatkowym – wybrane zagadnienia, w: J. Gluchowski, M. Kalinowski, K. Lasiński-Sulecki, W. Morawski, A. Nita, A. Olesińska (red.), Współczesne problemy prawa podatkowego – teoria i praktyka. Księga jubileuszowa prof. Bogumiła Brzezińskiego, t. 1, Warszawa 2019; *tenże*, w: T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka, Administracyjne postępowanie egzekucyjne, Toruń 2002; *tenże*, w: T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka, Administracyjne postępowanie egzekucyjne, Toruń 2011; *tenże*, w: T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka, Administracyjne postępowanie egzekucyjne, Toruń 2013; *tenże*, w: T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka, Administracyjne postępowanie egzekucyjne, Toruń 2020; *tenże*, w: T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka (red.), Ochrona praw jednostki w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Toruń 2018; *tenże*, Wierzyciel w egzekucji administracyjnej, w: J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; *tenże*, Wszczęcie oraz przebieg postępowania egzekucyjnego, w: T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka, Administracyjne postępowanie egzekucyjne, Toruń 2020; *tenże*, Zagadnienia ogólne, w: T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka, Administracyjne postępowanie egzekucyjne, Toruń 2002; *tenże*, Zasady postępowania egzekucyjnego, w: T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka, Administracyjne postępowanie egzekucyjne, Toruń 2011; A. Maian, Zastępstwo procesowe w ogólnym postępowaniu administracyjnym, Katowice 2001; M. Miłosz, Konstrukcja i rozpoznawanie środków zaskarżenia bezczynności w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ST 2007, Nr 7–8; A. Miruć, J. Maćkowiak, Tytuł wykonawczy w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, w: J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; J. Miszta-Konecka, Administracyjne tytuły wykonawcze w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, PiP 2015, Nr 3; L. Morawski, Zasady wykładni prawa, Toruń 2010; A. Muliński, Komentarz do art. 804, w: T. Zembrzusi (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian, t. I i II, Lex/el. 2020; J. Nowacki, Analogia legis, Warszawa 1966; *tenże*, „Odpowiednie” stosowanie przepisów prawa, PiP 1964, Nr 3; E. Ochendowski, Postępowanie administracyjne – ogólne i egzekucyjne, Toruń 2003; *tenże*, Postępowanie administracyjne ogólne egzekucyjne i sądownoadministracyjne. Wybór orzecznictwa, Toruń 2014; J. Olszanowski, Egzekucja administracyjna obowiązków o charakterze niepieniężnym, Wrocław 2014; *tenże*, Przegląd orzecznictwa – Prawo administracyjne, Forum Prawnicze 2012, Nr 2; *tenże*, Zbieg egzekucji w sądowym i administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, Warszawa 2016; J. Olszanowski, W. Piątek, Glosa do uchw. SN z 24.2.2010 r., III CZP 133/09, PPE 2011, Nr 6–7; *ciż*, Nowy model rozstrzygnięcia zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, w: S. Fundowicz, P. Możyłowski (red.), Administracyjne postępowanie egzekucyjne. Na 50-lecie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Radom 2017; *ciż*, Rozstrzygnięcie zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej. Wybrane zagadnienia praktyczne, w: S. Wrzosek, M. Domagała, J. Izdebski, T. Stanisławski (red.), Przegląd dyscyplin badawczych pokrewnych nauce prawa i postępowania administracyjnego, Lublin 2010; *ciż*, Współpraca państw członkowskich UE w świetle ustawy o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych, EPS 2014, Nr 8; *ciż*, Współpraca państw członkowskich UE przy odzyskiwaniu wierzytelności podatkowych, Warszawa 2014; P. Ostojski, Dłużnik zajętej wierzytelności w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, RPEiS 2014, Nr 4; *tenże*, Instytucja upomnienia w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ST 2011, Nr 10; *tenże*, Następstwo prawne w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, PiP 2011, Nr 7–8; *tenże*, Przygotowanie egzekucji administracyjnej obowiązków pieniężnych, Wrocław 2015; *tenże*, Wystawienie tytułu wykonawczego w polskim prawie o egzekucji administracyjnej, ZNSA 2012, Nr 2; *tenże*, Zastosowanie przymusu bezpośredniego w egzekucji administracyjnej obowiązków niepieniężnych w Polsce i w Niemczech, PiP 2013, Nr 8; P. Ostojski, W. Piątek, Egzekucja administracyjna świadczeń pieniężnych, Wrocław 2014; *ciż*, Podstawowe założenia nowelizacji ustawy

o postępowaniu egzekucyjnym w administracji z 11.10.2013 r., PiP 2014, Nr 8; *A. Paduch*, Fakultatywne umorzenie kosztów egzekucyjnych w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, *Administracja. Teoria. Dydaktyka. Praktyka* 2012, Nr 2; *O.M. Piaskowska* (red.), *Komentarz do niektórych zmian Kodeksu postępowania cywilnego*, Lex/el. 2019; *W. Piątek*, *Obowiązkowe a odpowiedzialne wszczęcie administracyjnego postępowania egzekucyjnego*, *Prz. Pod.* 2016, Nr 9; *tenże*, *Przedawnienie w prawie administracyjnym*, *Poznań* 2018; *tenże*, w: *R. Hauser, W. Piątek, A. Skoczylas*, *Środki zaskarżenia w postępowaniu sądownoadministracyjnym wraz z wzorami pism procesowych*, Warszawa 2013; *tenże*, *Zakończenie administracyjnego postępowania egzekucyjnego*, *RPEiS* 2016, Nr 1; *W. Piątek, A. Skoczylas*, *Czy wierzycielem w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym może zostać podmiot prawa prywatnego?*, *ST* 2018, Nr 3; *ciż*, w: *R. Hauser, A. Skoczylas* (red.), *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2014; *ciż*, w: *R. Hauser, A. Skoczylas* (red.), *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2018; *E. Pierchala*, *Środki prawne w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Warszawa 2007; *P. Pietrasz*, w: *D.R. Kijowski* (red.), *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, Warszawa 2010; *tenże*, w: *D.R. Kijowski* (red.), *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, Warszawa 2015; *H. Pietrkowski*, w: *T. Ereciński* (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Część trzecia. Postępowanie egzekucyjne*, Warszawa 2012; *tenże*, w: *T. Ereciński* (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. IV, Warszawa 2012; *J. Pisuliński* (red.), *Ustawa o księgach wieczystych i hipotece. Postępowanie wieczystoksięgowe. Komentarz*, Warszawa 2014; *J. Pruszyński* (red.), *Postępowanie administracyjne krajów zachodnich (Austria, Hiszpania, RFN, Stany Zjednoczone, Szwecja). Teksty i komentarze*, Wrocław–Kraków–Gdańsk–Łódź 1986; *F. Przetacznik*, *Zrzeczenie się immunitetu egzekucyjnego przedstawiciela dyplomatycznego*, *NP* 1967, Nr 10; *P. Przybysz*, *Administracyjne środki prawne w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Warszawa 2012; *tenże*, *Egzekucja administracyjna*, Warszawa 1999; *tenże*, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2011; *tenże*, *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2011; *tenże*, *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2015; *tenże*, *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Lex/el. 2018, 2023; *tenże*, *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2018; *M. Pyziak-Szafnicka*, *Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika*, Warszawa 1995; *P. Rączka*, w: *T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka*, *Administracyjne postępowanie egzekucyjne*, Toruń 2011; *P. Rączka, T. Jędrzejewski*, *Zarzuty w sprawie prowadzenia postępowania egzekucyjnego w administracji*, w: *K. Lubiński* (red.), *Studia z prawa publicznego*, Toruń 2001; *K. Rokicka-Murszewska*, *Zlecenie wykonania czynności egzekucyjnych*, w: *T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka* (red.), *Prawne formy działania administracji publicznej w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Toruń 2018; *M. Romańska*, *Dochodzenie wykonania obowiązku pieniężnego przeciwko innym osobom niż pierwotnie zobowiązany – przesłanki i status tych osób w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, w: *T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka* (red.), *Aktualne problemy egzekucji administracyjnej należności pieniężnych*, *Studia z Zakresu Egzekucji Administracyjnej*, t. 4, Toruń 2022; *taż*, *Formy działania administracji w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji – problem adekwatności pojęć stosowanych przez ustawodawcę do charakteru określanych w nim działań uregulowanych w tej ustawie*, w: *T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka* (red.), *Prawne formy działania administracji publicznej w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Toruń 2019; *taż*, *Skarga na czynności organu egzekucyjnego lub egzekutora oraz na przewlekłość administracyjnego postępowania egzekucyjnego*, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), *System Egzekucji Administracyjnej*, Warszawa 2004; *taż*, w: *M. Romańska, O. Dumnicka* (red.), *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Warszawa 2010; *taż*, *Zbieg egzekucji oraz egzekucji i zabezpieczenia w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), *System egzekucji administracyjnej*, Warszawa 2004; *S. Rudnicki*, *Hipoteka jako zabezpieczenie wierzytelności*, Warszawa 2005; *tenże*, w: *S. Dmowski, S. Rudnicki*, *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna*, Warszawa 2011; *tenże*, *Własność nieruchomości*, Warszawa 2012; *Ł. Sadowski*, *Zmiany w kosztach postępowania egzekucyjnego w administracji*, Warszawa 2020; *P. Sarnecki* (red.), *Prawo konstytucyjne RP*, Warszawa 1999; *R. Sawuła*, *Egzekucja administracyjna po nowelizacji*, *ST* 1991, Nr 9; *tenże*, *Organy egzekucyjne w egzekucji administracyjnej*, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), *System egzekucji administracyjnej*, Warszawa 2004; *tenże*, *Zabezpieczenie w postępowaniu administracyjnym*, w: *E. Ura* (red.), *Jednostka wobec działań administracji publicznej*, Rzeszów 2001; *R. Sawuła, L. Żukowski*, *Postępowanie administracyjne i postępowanie przed Naczelnym Sądem Administracyjnym*, Warszawa 2001; *S. Serafin*, *Koszty egzekucyjne w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, w: *J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz* (red.), *System egzekucji administracyjnej*, Warszawa 2004; *W. Siedlecki*, *Egzekucja sądowa a egzekucja administracyjna*, *Pal.* 1980, Nr 6; *M. Sieradzka*, *Zarząd sukcesyjny przedsię-*

biorstwem osoby fizycznej – analiza i ocena nowych rozwiązań prawnych, cz. 2, MoP 2018, Nr 23; A. Skoczylas, Czy istnieje „prawo” do egzekucji administracyjnej, w: J. Radwanowicz-Wanczewska, P. Niczyporuk, K. Kuźmicz (red.), Jednostka a państwo na przestrzeni wieków, Białystok 2008; *tenże*, Gwarancyjna rola sądów administracyjnych w postępowaniu egzekucyjnym w administracji (rozważania na przykładzie stosowania zasady celowości), ZNSA 2010, Nr 5–6; *tenże*, Odesłania w postępowaniu sądowoadministracyjnym, Warszawa 2001; *tenże*, Problem obligatoryjnego podejmowania egzekucji administracyjnej, w: P. Grzegorzczak, K. Knoppek, M. Walasik (red.), Proces cywilny. Nauka, kodyfikacja, praktyka. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Feliksowi Zedlerowi, Warszawa 2012; *tenże*, w: M. Swora, Z. Muras (red.), Prawo energetyczne. Komentarz, Warszawa 2010; *tenże*, w: R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), System Prawa Administracyjnego, t. 9, Prawo procesowe administracyjne, Warszawa 2010; A. Skoczylas, W. Piątek, Nowe ujęcie zasady zagrożenia w świetle nowelizacji ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ZNSA 2015, Nr 1; A. Skóra, Głosa do wyr. WSA w Warszawie z 6.1.2004 r., I SA 2394/03, GSP 2005, Nr 3; *taż*, Zastosowanie podpisu elektronicznego w postępowaniu administracyjnym w świetle prawa obywatela do dobrej administracji, w: Z. Niewiadomski, Z. Cieślak (red.), Prawo do dobrej administracji. Materiały ze Zjazdu Katedr Prawa i Postępowania Administracyjnego, Warszawa–Dębe, 23–25.9.2002 r., Warszawa 2003; W. Sługiewicz, Głosa do uchw. NSA z 30.5.1996 r., III CZP 56/96, PS 1997, Nr 7; J. Szużewski (red.), Polskie prawo administracyjne, Warszawa 1995; *tenże*, Postępowanie administracyjne, Warszawa 1974; *tenże*, Postępowanie egzekucyjne w administracji, GiAT 1967, wkł. do Nr 1; E. Smoktunowicz, Egzekucja administracyjna i sądowa. Teksty. Orzecznictwo. Piśmiennictwo, Warszawa 1995; K. Sobieralski, Dochodzenie należności pieniężnych z tytułu mandatów, kar i grzywien nakładanych przez straż miejską, NZS 2009, Nr 1; *tenże*, Głosa do uchw. NSA z 25.6.2007 r., I FPS 4/06, OSP 2008, Nr 1; *tenże*, Zagadnienia sądowej kontroli egzekucji administracyjnej, w: J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), System Egzekucji Administracyjnej, Warszawa 2004; M. Staniszewski, Egzekucja obowiązków podatkowych, Warszawa 2010; J. Starościk, Podstawowe zagadnienia postępowania egzekucyjnego w administracji, GiAT 1966, wkł. do Nr 7–8; E. Streit, Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej, w: J.J. Skoczylas, D.P. Koła, P. Potakowski, Ogólnopolski Zjazd Cywilistów Studentów. 45 lat kodeksów cywilnych. Materiały pokonferencyjne, Lublin 2009; J. Supernat, Prakseologiczne przesłanki sprawności egzekucji administracyjnej, w: J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; System prawa administracyjnego, t. III, T. Rabska, J. Łętowski (red.), Ossolineum 1978; J. Szczepaniak, Ordynacja podatkowa. Komentarz porównawczy, Kraków 1999; T. Szczurowski, Zarząd sukcesyjny przedsiębiorstwem w spadku, PUG 2018, Nr 11; E. Szuber-Bednarz, Ewolucja procedur w funkcjonowaniu administracji publicznej w związku z oczekiwaniami nowoczesnego społeczeństwa, w: J. Zimmermann, P.J. Suwaj, Wpływ przemian cywilizacyjnych na prawo administracyjne i administrację publiczną, Warszawa 2013; M. Szubiakowski, Zasady ogólne administracyjnego postępowania egzekucyjnego, w: J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), System egzekucji administracyjnej, Warszawa 2004; *tenże*, w: M. Wierzbowski (red.), Postępowanie administracyjne – ogólne, podatkowe i egzekucyjne, Warszawa 2007; J. Świątkiewicz, Naczelny Sąd Administracyjny. Komentarz do ustawy, Warszawa 2001; Z. Świeboda, Sąd jako organ egzekucyjny, Warszawa 1980; J. Świeczkowski, Kilka uwag na temat wszczęcia sądowej i administracyjnej egzekucji z nieruchomości, PPE 2003, Nr 6–8; *tenże*, Prowadzenie sądowej egzekucji z nieruchomości po sądowym rozstrzygnięciu w przedmiocie zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, PPE 2004, Nr 10–12; P. Świerczyński, A. Dalkowska, Ochrona prawa zobowiązanego w egzekucyjnym postępowaniu administracyjnym, w: S. Fundowicz, P. Możyłowski, T. Stanisławski (red.), Ochrona praw jednostki w postępowaniu administracyjnym i podatkowym, Radom 2018; J.P. Tarno, Gwarancje procesowe służące zobowiązanemu w egzekucji administracyjnej, Prz. Pod. 2009, Nr 7; M. Uliasz, System teleinformatyczny obsługujący postępowanie egzekucyjne – analiza pojęcia, PPE 2017, Nr 4; P. Wajda, w: M. Wierzbowski, A. Wiktorowska (red.), Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2013; M. Walasik, Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej prowadzonej przeciwko różnym dłużnikom, PPC 2012, Nr 2; M. Wdzięczna, Zarzuty i skargi w postępowaniu egzekucyjnym w administracji prowadzonym przez dyrektora Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu. Ochrona praw jednostki w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym – wymiar praktyczny, w: T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka (red.), Ochrona praw jednostki w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Toruń 2018; J. Wegner-Kowalska, Administracja w czasach kryzysu, w: J. Zimmermann, P.J. Suwaj (red.), Wpływ przemian cywilizacyjnych na prawo administracyjne i administrację publiczną, Warszawa 2013; E. Wengerek, Postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa 1961; *tenże*, Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa 1978; M. Wierzbowski, A. Wiktorowska, Prawne formy działania administracji, w: J. Lang, J. Szużewski, M. Wierzbowski, A. Wiktorowska, Polskie prawo administracyjne, Warszawa 1995; M. Wincenciak,

Przedawnienie w polskim prawie administracyjnym, Warszawa 2019; Z. Woźniak, Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej, w: J. Gołaczyński (red.), Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej, Warszawa 2008; A. Wróbel (red.), Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy, Kraków 2005; *tenże* (red.), Wprowadzenie do prawa Wspólnot Europejskich (Unii Europejskiej), Kraków 2004; *tenże*, w: M. Jaśkowska, A. Wróbel, Kodeks postępowania administracyjnego, Komentarz, Kraków 2009; *tenże*, w: A. Wróbel, M. Jaśkowska, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2013; J. Wróblewski, Przepisy odsyłające, ZNUŁ 1964, Nr 35; J. Wyporska-Frankiewicz, Gwarancje ochrony zobowiązanego w egzekucji administracyjnej obowiązków niepieniężnych, Warszawa 2019; *taż*, w: J.P. Tarno (red.), Doradca podatkowy w egzekucji administracyjnej należności pieniężnych, Warszawa 2012; F. Zedler, Glosa do uchw. SN z 30.5.1996 r., III CZP 56/96, OSP 1997, Nr 11; *tenże*, Glosa do uchw. SN z 8.11.1978 r., III CZP 70/78, NP 1980, Nr 3; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, t. I–IV, Toruń 1995–1996; *tenże*, Zbieg egzekucji lub zabezpieczenia sądowego z egzekucją lub zabezpieczeniem administracyjnym, Poradnik Komornika Sądowego 1993, Nr 1; M. Zieliński, Wykładnia prawa. Zasady. Reguły. Wskazówki, Warszawa 2010; Z. Ziemiński, Logika praktyczna, Warszawa 1975; K. Ziemiński, Zasady ogólne prawa administracyjnego, Poznań 1989.

Rozdział 1. Zasady ogólne

Art. 1. [Zakres regulacji]

Ustawa określa:

- 1) sposób postępowania wierzycieli w przypadkach uchylania się zobowiązanych od wykonania ciążących na nich obowiązków, o których mowa w art. 2;
- 2) prowadzone przez organy egzekucyjne postępowanie i stosowane przez nie środki przymusu służące doprowadzeniu do wykonania lub zabezpieczenia wykonania obowiązków, o których mowa w art. 2;
- 3) (*uchylony*)
- 4) zasady i sposób prowadzenia Rejestru Należności Publicznoprawnych oraz udostępniania danych z tego rejestru.

Spis treści

	Nb		Nb
I. Znaczenie i ewolucja administracyjnego postępowania egzekucyjnego	1–3	III. Struktura ustawy	8–16
1. Uwagi wstępne	1	1. Systematyka EgzAdmU	8
2. Rozwój historyczny administracyjnego postępowania egzekucyjnego	2	2. Systematyka rozdziału 1 działu I EgzAdmU	9
3. Podstawowe nowelizacje art. 1	3	3. Zakres przedmiotowy ustawy – art. 1 pkt 1	10
II. Cechy szczególne administracyjnego postępowania egzekucyjnego	4–7	4. Zakres przedmiotowy ustawy – art. 1 pkt 2	11
1. Istota przymusu egzekucyjnego	4	5. Zakres podmiotowy ustawy – art. 1; zobowiązany	12
2. Charakter prawny EgzAdmU	5	6. Zakres podmiotowy ustawy – art. 1; wierzyciel i organ egzekucyjny	13
3. Dwa systemy egzekucji obowiązków: administracyjny i sądowy	6	7. Odstępianie od stosowania przymusu egzekucyjnego	14
4. Postępowanie egzekucyjne a egzekucja administracyjna	7	8. Postępowanie zabezpieczające	15
		9. Rejestr należności publicznoprawnych	16

I. Znaczenie i ewolucja administracyjnego postępowania egzekucyjnego

- 1 1. **Uwagi wstępne.** Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji jest podstawowym aktem prawnym, w oparciu o który państwo doprowadza do

przymusowej realizacji obowiązków, które nie zostały wykonane przez ich adresatów w sposób dobrowolny. Dla sprawnego funkcjonowania całego państwa istnienie skutecznego systemu egzekucyjnego ma niebagatelne znaczenie. W Polsce, podobnie jak na kontynencie europejskim (inaczej niż w krajach anglosaskich), **administracja publiczna jest sama upoważniona do realizacji obowiązków o charakterze publicznoprawnym, bez potrzeby zwracania się do sądu o zastosowanie środków egzekucyjnych**. Kontrola działania administracji publicznej o charakterze następczym sprawowana jest przez sądy administracyjne w oparciu o art. 3 § 2 pkt 3 PostAdmU. Postępowanie to słusznie pojmowane jest jako przedłużenie postępowania administracyjnego czy też postępowania administracyjnego *sensu largo* (Z. Leoński, Wykonanie aktu administracyjnego, s. 11–12). W postępowaniu tym spotykają się ze sobą interesy różnych podmiotów, poczynając od zobowiązanego i konieczności jego ochrony przed zbytecznym albo zbyt uciążliwym przymusem egzekucyjnym (nurt rozważań dotyczących sytuacji prawnej zobowiązanego w trakcie prowadzonej egzekucji jest szeroko podejmowany w rodzimej literaturze. Ostatnio zob. J. Wyporska-Frankiewicz, Gwarancje ochrony zobowiązanego, *passim*), a skończywszy na wszystkich tych osobach fizycznych i prawnych, którym z różnych powodów zależy na doprowadzeniu do realizacji obowiązku (szerzej na temat tzw. *quasi-wierzyciela* zob. A. Skoczylas, W. Piątek, w: SPA, t. 9, 2020, s. 523; W. Piątek, A. Skoczylas, Czy wierzycielem, s. 11–14). Sytuacja prawna każdego podmiotu biorącego udział w tym postępowaniu, czy też jedynie pośrednio zainteresowanego jego rezultatem, powinna być rozważana z perspektywy celu postępowania, jakim jest doprowadzenie do wykonania obowiązku. Innymi słowy, w centrum administracyjnego postępowania egzekucyjnego znajduje się zawsze niewykonany obowiązek i podstawowa refleksja powinna zmierzać do tego, w jaki sposób stan ten może, czy też powinien, ulec zmianie, zgodnie z obowiązującą regulacją prawną. Wszystkie pozostałe problemy natury prawnej czy też faktycznej mają pochodne znaczenie względem tego podstawowego celu, a zarazem racji utrzymywania rozbudowanego aparatu egzekucyjnego.

2. Rozwój historyczny administracyjnego postępowania egzekucyjnego. Sięgając 2 do okresu XX-lecia międzywojennego, podstawowe znaczenie dla przymusowej realizacji obowiązków publicznoprawnych miało rozporządzenie Prezydenta RP z 22.3.1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz.U. Nr 36, poz. 342 ze zm.), wzorowane na austriackiej ustawie z 23.5.1925 r. o egzekucji administracyjnej (przepisy z 1928 r. omawia m.in. W. Katuski, Postępowanie przymusowe w administracji, *passim*, czy Z. Leoński, Przepisy o postępowaniu przymusowym w administracji, *passim*). Regulowało ono egzekucję administracyjną zarówno świadczeń pieniężnych, jak i innych świadczeń. Zakres stosowania tego aktu ograniczyła ustawa z 10.3.1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz.U. Nr 32, poz. 328 ze zm.). Następnie dekret z 28.1.1947 r. o egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych (Dz.U. Nr 21, poz. 84 ze zm.) wprowadził swoisty dualizm; sprawy egzekucji administracyjnej świadczeń niepieniężnych regulowały przepisy z 1928 r., egzekucję administracyjną świadczeń pieniężnych – dekret z 1947 r. Jednolite zasady prowadzenia egzekucji administracyjnej ponownie wprowadza komentowana ustawa z 17.6.1966 r. Próby uregulowania w jednym akcie (kodeksie) całości postępowania administracyjnego i egzekucji administracyjnej nie powiodły się, podobnie zresztą powierzenie sądom prowadzenia egzekucji w sprawach administracyjnych (por. w szczególności R. Hauser,

Z. Leoński, Kierunki zmian ustawy, s. 31 i n.; R. Hauser, Ochrona obywatela, s. 17; Z. Leoński, Administracyjne postępowanie egzekucyjne, s. 3).

W pierwotnym brzmieniu ustawa z 17.6.1966 r. stała się z czasem aktem przestarzałym. Pochodziła z okresu PRL i nie została dostosowana do aktualnych realiów odmiennego ustroju. Ulegała ciągłym nowelizacjom związanym z dokonującymi się przekształceniami w zakresie ustroju organów administracji publicznej (w szczególności powołanie pionu administracji rządowej, w tym niezespolonej skarbowej administracji rządowej i samorządu terytorialnego na trzech szczeblach podziału terytorialnego). Należało dostosować ją do prawa Unii Europejskiej (por. zwłaszcza ustawę z 8.12.2000 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, ustawy o dopłatach do oprocentowania niektórych kredytów bankowych, ustawy – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, ustawy – Ordynacja podatkowa, ustawy o finansach publicznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych – w związku z dostosowaniem do prawa Unii Europejskiej, Dz.U. Nr 122, poz. 1315 ze zm.), jak też zaktualizować postanowienia ustawy związane głównie ze stosowanymi środkami egzekucyjnymi w zakresie świadczeń pieniężnych i wymiany niektórych przepisów wykonawczych przez przepisy rangi ustawowej (por. ustawę z 6.9.2001 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 125, poz. 1368). Tekst jednolity z 26.2.1991 r. wymagał zastąpienia go nowym tekstem jednolitym z 2002 r. wobec wprowadzonych po 1991 r. licznych i znaczących zmian. Kolejne zmiany ustawy wymusiły przygotowanie nowego tekstu jednolitego, co nastąpiło w 2005 r., a następnie w 2012 r. i 2014 r. Istotna nowelizacja EgzAdmU miała miejsce w 2013 r. mocą ustawy z 11.10.2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2157). Była ona związana z uregulowaniem w odrębnym akcie prawnym problematyki udzielania wzajemnej pomocy przez Rzeczpospolitą Polską i państwa członkowskie oraz państwa trzecie przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych oraz wykorzystywania informacji otrzymywanych w ramach udzielania wzajemnej pomocy także do celów innych niż dochodzenie podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych. Z tego powodu uchylony został cały rozdział 7 działu I EgzAdmU. Poza tym, w 51 punktach art. 111 ustawy nowelizującej dokonane zostały dalsze zmiany EgzAdmU, łączące się zarówno z wprowadzeniem nowych zasad wzajemnej pomocy pomiędzy państwami przy odzyskiwaniu wierzytelności publicznoprawnych, jak i przebiegiem postępowania egzekucyjnego. Odnoszą się one m.in. do właściwości miejscowej organu egzekucyjnego, wystawienia odpisu tytułu wykonawczego, dalszego tytułu wykonawczego oraz ponownego wydania tytułu wykonawczego po uprzednim wydaniu postanowienia o utracie pierwotnego tytułu, modyfikacji postępowania prowadzonego w przedmiocie zgłoszonego zarzutu, zawieszenia oraz umorzenia postępowania egzekucyjnego, zasad ponoszenia jego kosztów, elektronicznego obiegu dokumentów oraz egzekucji z nieruchomości (szerzej zob. P. Ostojski, W. Piątek, Podstawowe założenia, s. 70 i n.). Powyższe zmiany weszły w życie 21.11.2013 r. z wyjątkiem nowych art. 28b i 28c, które weszły w życie 7.11.2014 r. Przedstawiona nowelizacja nie zatrzymała na dłuższy czas zmian EgzAdmU, która począwszy od ukazania się tekstu jednolitego, w przeciągu dwóch lat została kilkakrotnie zmodyfikowana. W istotny sposób EgzAdmU została zmieniona na podstawie art. 39 ustawy z 10.7.2015 r. o administracji podatkowej

(Dz.U. z 2015 r. poz. 1269 ze zm.), której wejście w życie pierwotnie planowane na 1.1.2016 r., zostało mocą art. 1 pkt 2 ustawy z 16.12.2015 r. o zmianie ustawy o administracji podatkowej oraz ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 2184) odroczone do 1.7.2016 r., a następnie do 1.1.2017 r. i w końcu do 1.3.2017 r. [zob. art. 148 pkt 2 ustawy z 16.11.2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948 ze zm.)]. Powyższa zmiana nie objęła swoim zasięgiem najistotniejszych modyfikacji EgzAdmU, które w przeważającym zakresie weszły w życie 1.1.2016 r. Na uwagę w odniesieniu do zmian wprowadzonych mocą ustawy o administracji podatkowej zasługuje modyfikacja pozycji wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym, który w coraz większym zakresie obligowany jest przez prawodawcę do czynnego poszukiwania majątku zobowiązanego. Należy jednak w tym miejscu dopowiedzieć, że wskazana ustawa o administracji podatkowej mocą art. 159 pkt 4 ustawy z 16.11.2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948 ze zm.) została uchylona 1.3.2017 r. Zmiany EgzAdmU dokonane na podstawie ustawy o administracji podatkowej, które do tego dnia nie weszły w życie, stały się nieaktualne. Istotne zmiany w postępowaniu egzekucyjnym, łączące się z regulacją zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej, zostały wprowadzone mocą ustawy z 10.7.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311 ze zm.), która weszła w życie 7.9.2016 r. Mocą art. 3 pkt 2 ustawy z 7.4.2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności (Dz.U. z 2017 r. poz. 933 ze zm.), która weszła w życie 1.6.2017 r., po rozdziale 1 działu I dodany został nowy rozdział 1a zatytułowany „Rejestr należności publicznoprawnych”. Kolejne liczne zmiany komentowanej ustawy doprowadziły do opublikowania w 2018 r. oraz w 2019 r. tekstów jednolitych. Kolejne dwa opublikowano w 2020 r. oraz w 2022 r. Łącznie w ostatnich 2 latach EgzAdmU była nowelizowana ponad 20-krotnie. Wątpliwym pozostaje, aby tak częste nowelizacje mogły się przyczynić do wzrostu bądź jedynie zachowania dotychczasowego, i tak wątpliwego, poziomu spójności i przejrzystości komentowanego aktu prawnego.

Spośród nowelizacji z 2019 r. dwie zasługują na szczególnie uwzględnienie. Mocą ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1553) modyfikacji uległy takie obszary, jak: niektóre spośród zasad ogólnych, w tym zasada obowiązkowego wszczęcia egzekucji, która stopniowo przeradza się w zasadę odpowiedzialnego wszczęcia egzekucji, przesłanki powtórnego wszczęcia egzekucji po jej uprzednim umorzeniu w oparciu o art. 59 § 2 EgzAdmU, a także regulacja dotycząca kosztów egzekucyjnych. Głównym powodem tej nowelizacji było wdrożenie do porządku prawnego wyroku TK z 28.6.2016 r., SK 31/14, OTK-A 2016, poz. 51, w którym stwierdzono niezgodność z Konstytucją przepisów o kosztach egzekucyjnych, przede wszystkim w odniesieniu do braku ustalenia maksymalnych stawek opłat za czynności egzekucyjne, w tym zasad ich obniżania. Co warte uwagi, w uzasadnieniu projektu tej ustawy wyjaśniono, że kompleksowe uporządkowanie pojęć „egzekucja administracyjna” i „postępowanie egzekucyjne” nastąpi w nowej ustawie, która zastąpi EgzAdmU. Zob. uzasadnienie projektu ustawy, Druk sejmowy Nr 3379, Sejm VIII kadencji, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=3379> (dostęp: 14.3.2020 r.). Przedstawione zmiany weszły w życie 20.2.2021 r.

Niestety, pomimo tej zapowiedzi ustawą z 11.9.2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 2070 ze zm.) dokonano kolejnej, obszernej nowelizacji EgzAdmU, obejmującej swoim zasięgiem regulacje dotyczące: odpowiedzialności małżonka zobowiązanego z majątku wspólnego, zarzutów, skargi na czynności egzekucyjne, umorzenia postępowania, kosztów egzekucyjnych oraz poszczególnych środków egzekucyjnych. Zmiany te weszły w życie w znacznej części 30.7.2020 r.

Kolejne zmiany dotyczyły między innymi usprawnienia postępowania egzekucyjnego w administracji poprzez wprowadzenie doręczeń elektronicznych (ustawa z 18.11.2020 r., t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 285). Podobne zmiany wprowadzała ustawa z 8.6.2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową (Dz.U. z 2022 r. poz. 1301 ze zm.), na mocy której niektóre dane mogą być udostępniane przez e-Urząd Skarbowy.

Istotna w kontekście niniejszych rozważań jest również ustawa z 9.3.2023 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2023 r. poz. 556 ze zm.), która wprowadza liczne, choć nie systemowe zmiany. W jej uzasadnieniu wskazano, że celem nowelizacji jest usprawnienie działań wierzyciela i organu egzekucyjnego w zakresie niezbędnym do wszczęcia i prowadzenia egzekucji administracyjnej, a nadto zwiększenie jej efektywności (zob. uzasadnienie projektu ustawy z 9.3.2023 r., Druk sejmowy Nr 2952, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2952>, dostęp: 14.9.2023 r.). Zmianami objęto m.in. definicję wynagrodzenia za pracę, polegającą na poszerzeniu jego zakresu przedmiotowego, modyfikację zasady podejmowania przez wierzycieli czynności zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych poprzez uwzględnianie wyłącznie wysokości należności głównej przy podejmowaniu tych czynności, czy też modyfikację brzmienia poszczególnych elementów tytułu wykonawczego. Większość zmian weszła już w życie, jednakże część wciąż na to oczekuje (najpóźniej nastąpi to 25.3.2024 r.).

Uzasadnione wobec tego pozostaje zauważenie, że administracyjne postępowanie egzekucyjne pozostaje w procesie ciągłych zmian, co nie służy ani zachowaniu spójności regulacji prawnej, ani zwiększeniu poziomu efektywności wykonywanych w tym trybie obowiązków. Komentowana ustawa w znacznym stopniu stała się nieczytelna. Dalsze jej nowelizowanie, nawet w tak szerokim zakresie, jak ma to miejsce na mocy ustawy z 11.9.2019 r., z pominięciem szerszej i głębszej koncepcji, jakiej powinno odpowiadać administracyjne postępowanie egzekucyjne, nie przyniesie w naszej ocenie spodziewanego rezultatu w postaci usprawnienia egzekucji oraz zwiększenia poziomu jej efektywności.

- 3 3. **Podstawowe nowelizacje art. 1.** Należy podkreślić, że art. 1 EgzAdmU doznał poważnej nowelizacji przez ustawę z 10.9.2003 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. Nr 193, poz. 1884). Tym niemniej art. 1 tylko pozornie odbiega od dotychczasowych rozwiązań. **Ustalono zakres jego stosowania, wskazano dodatkowo na regulację dotyczącą obowiązków wierzyciela** (pkt 1). Jednakże sama nowela z 10.9.2003 r. w zasadzie nie wniosła niczego nowego do obowiązków tego podmiotu. Wierzyciel występuje przecież jako jeden z uczestników, choć ważny, w postępowaniu egzekucyjnym czy zabezpieczającym. Można było zatem pominąć ten punkt w art. 1. Punkt 3 natomiast wskazywał na nowy zakres regulacji, który został dokonany poprzednio w rozdziale 7 działu I przez dodane art. 66a–66z EgzAdmU. Wskazanie na ten nowy zakres stosowania ustawy egzekucyjnej było celowe. Warto też dodać, że nowela z 10.9.2003 r. najwięcej

zmian wprowadziła właśnie w zakresie trybu i form udzielania pomocy obcemu państwu lub dochodzenia należności pieniężnych od podmiotów obcego państwa. Ustawą nowelizującą z 11.10.2013 r. art. 1 pkt 3 został jednak uchylony, a wraz z nim cały rozdział 7 działu I EgzAdmU. Jak zauważono wyżej, sposób i zakres udzielania pomocy obcemu państwu lub korzystania z jego pomocy przy dochodzeniu należności pieniężnych uregulowane zostały w odrębnym akcie prawnym. Nie oznacza to jednak, że problematyka współpracy międzynarodowej w tym obszarze została całkowicie wyeliminowana z komentowanej ustawy. Zgodnie z art. 4 ust. 1 WzajPomDochodzNaU, dochodzenie oraz zabezpieczenie należności pieniężnych państw członkowskich lub państw trzecich odbywa się w trybie EgzAdmU. Z tego powodu w komentowanej ustawie zamieszczonych zostało wiele regulacji, które modyfikują przebieg postępowania egzekucyjnego, w razie gdy jest ono prowadzone w ramach współpracy międzynarodowej pomiędzy państwami członkowskimi UE oraz państwami trzecimi (zob. też *J. Olszanowski, W. Piątek, Współpraca państw członkowskich UE w świetle ustawy o wzajemnej pomocy*, s. 29 i n.). Ostatnia nowelizacja art. 1 miała miejsce na podstawie art. 3 pkt 1 ustawy z 7.4.2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności (Dz.U. z 2017 r. poz. 933 ze zm.). W ten sposób do art. 1 został dodany nowy pkt 4, stosownie do którego EgzAdmU określa zasady i sposób prowadzenia Rejestru Należności Publicznoprawnych oraz udostępniania danych z tego rejestru. Przepisy dotyczące tego rejestru zostały zamieszczone w rozdziale 1a działu I, począwszy od art. 18a.

II. Cechy szczególne administracyjnego postępowania egzekucyjnego

1. **Istota przymusu egzekucyjnego.** Jedną z form przymusu administracyjnego 4 jest przymus egzekucyjny, który polega na stosowaniu przez uprawniony organ administracji publicznej względem podmiotu niewykonującego w sposób dobrowolny spoczywającego na nim obowiązku środków przymusu, celem jego realizacji. Przymus ten jest przejawem władztwa administracyjnego, poprzez które administracja publiczna uprawniona jest do wykonania wydawanych przez siebie aktów własnymi środkami, bez potrzeby udziału podmiotów z zewnątrz. Celem jego stosowania jest wykonanie obowiązku ustalonego w przepisach prawa administracyjnego w sposób, o którym stanowią przepisy EgzAdmU. W doktrynie wskazuje się, że przy stosowaniu przymusu egzekucyjnego chodzi zawsze o ochronę interesu społecznego i zapewnienie istnienia stanu zgodnego z prawem (*L. Klat-Wertelecka, Niedopuszczalność egzekucji administracyjnej*, s. 97). W trakcie egzekucji nie dochodzi już do badania zasadności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. W tym sensie byt postępowania egzekucyjnego jest obiektywny, a racja jego istnienia ustaje wraz z doprowadzeniem do wykonania obowiązku. W orzecznictwie sądowym zauważono ponadto, że istota przymusu egzekucyjnego polega na tym, że jest on stosowany w razie oporu zobowiązanego co do realizacji spoczywającego na nim obowiązku (wyr. NSA z 26.5.2015 r., II OSK 2589/13, CBOSA). Całkowita dobrowolna realizacja obowiązku przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego wyklucza dopuszczalność jego zainicjowania. Wykonanie obowiązku w trakcie trwającego postępowania egzekucyjnego powinno zmierzać do zaniechania jego kontynuacji (zob. art. 45 § 1 EgzAdmU).

2. **Charakter prawny EgzAdmU.** Ustawa z 17.6.1966 r. jest aktem **proceduralnym**, 5 to znaczy zawierającym zbiór powiązanych ze sobą treściowo reguł postępowania zmierzających do osiągnięcia założonego celu, którym w tym wypadku jest przy-

musowa realizacja obowiązku spoczywającego na zobowiązanym. Niemniej można w niej znaleźć również pewne przepisy prawa materialnego (por. art. 117 EgzAdmU upoważniający określone organy do użycia środków egzekucyjnych w stanach zagrożenia; por. też art. 152 EgzAdmU), jak też określone artykuły komentowanej ustawy są powiązane z prawem ustrojowym administracji (por. art. 19 i n. EgzAdmU). Jako akt proceduralny powiązana jest również z Kodeksem postępowania administracyjnego (por. art. 18 EgzAdmU stanowiący o posiłkowym stosowaniu KPA), a w sprawach postępowania zabezpieczającego – z Ordynacją podatkową (por. art. 33 i n. OrdPU). Na złożony charakter postępowania egzekucyjnego wskazuje się w orzecznictwie sądowoadministracyjnym (por. w tym zakresie wyr. NSA z 11.6.2010 r., II FSK 167/09, Legalis, w którym stwierdza się, że: „w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym – co do zasady – można wyróżnić trzy stadia: stadium poprzedzające wszczęcie egzekucji administracyjnej, stadium stosowania egzekucji oraz stadium następujące po przeprowadzeniu egzekucji. Należy przy tym zaznaczyć, że nie zawsze postępowanie egzekucyjne przebiega przez wszystkie wymienione stadia. Może ono bowiem zakończyć się na etapie poprzedzającym wszczęcie egzekucji albo też może przebiegać tylko przez dwa pierwsze stadia i zakończyć się wraz z zakończeniem egzekucji administracyjnej”).

Komentowana ustawa dotyczy problematyki drażliwej z punktu widzenia społecznego, a zarazem istotnej z punktu widzenia celowego funkcjonowania administracji publicznej. Zawiera wiele regulacji o dużym stopniu szczegółowości, normujących stosowanie poszczególnych środków egzekucyjnych. Dotyczą one zarówno podejmowanych przez organy egzekucyjne oraz ich pracowników czynności o charakterze prawnym, jak i faktycznym. Postępowanie egzekucyjne pozostaje mocno sformalizowane, a uprawnienia zobowiązanego są ściśle określone (wyr. WSA w Gliwicach z 9.1.2012 r., I SA/Gl 307/11, Legalis). Bezwzględny charakter przepisów ustawy, konieczność zachowania wysokiego poziomu skuteczności prowadzonej egzekucji przy jednoczesnym unikaniu wyrządzenia zobowiązanemu zbyt dużej dolegliwości nakazują ścisłą interpretację jej przepisów, a tym samym zasadniczo wyłączenie możliwości stosowania wykładni rozszerzającej.

- 6 3. Dwa systemy egzekucji obowiązków: administracyjny i sądowy.** Oprócz egzekucji, o której stanowią przepisy EgzAdmU, osobny system egzekucyjny funkcjonuje w ramach KPC (art. 758 i n. KPC). Zarówno cele, jak i zasady rządzące obydwoma rodzajami egzekucji są odmienne. O ile w przypadku egzekucji administracyjnej przymusowemu wykonaniu podlegają obowiązki publicznoprawne, o tyle egzekucja sądowa służy doprowadzeniu do zrealizowania obowiązków wynikających ze stosunków cywilnoprawnych, aczkolwiek podział ten nie jest do końca konsekwentny m.in. z racji złożoności prawnej natury niektórych obowiązków. Ustawodawca niekiedy decyduje się na poddanie egzekucji administracyjnej obowiązków prywatnoprawnych i na odwrót. Tytułem przykładu, w samym KPC ustawodawca stanowi o egzekucji administracyjnej w odniesieniu do wykonania orzeczenia o przepadku towaru (art. 610⁵ KPC). Egzekucji administracyjnej z mocy art. 2 § 1 pkt 1b EgzAdmU podlegają należności z tytułu przychodów z prywatyzacji. Z kolei grzywny orzekane w postępowaniu sądowoadministracyjnym podlegają egzekucji sądowej, o czym *expressis verbis* stanowi art. 228 PostAdmU. Zgodnie z art. 2 § 3 EgzAdmU *ab initio*, poddanie obowiązku egzekucji administracyjnej nie przesądza o wyłączeniu sporu co do jego istnienia przed sądem powszechnym. Należy mieć także na uwadze, że egzekucji administracyjnej podlegają obowiązki o charakterze cywilnoprawnym przekazane do

tego trybu po zaistniałym zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej. Pomiędzy egzekucją administracyjną a sądową zachodzą zasadnicze odmienności dotyczące podmiotów, które biorą w nich udział, i ich ról procesowych, sposobu prowadzenia egzekucji oraz przedmiotu wykonywanych obowiązków (szerzej zob. *J. Olszanowski*, Zbieg egzekucji, s. 40–43; *L. Klat-Wertelecka*, Zakres podmiotowy egzekucji administracyjnej, s. 36–41). W przeszłości przedstawiciele doktryny podejmowali refleksję na temat zasadności połączenia dwóch systemów egzekucyjnych (*W. Siedlecki*, Egzekucja sądowa a egzekucja administracyjna, s. 13–20). Współcześnie tego rodzaju rozważania nie są prowadzone.

4. Postępowanie egzekucyjne a egzekucja administracyjna. Zasadnie wskazuje **7** się w orzecznictwie sądownoadministracyjnym, że egzekucja administracyjna i egzekucyjne postępowanie administracyjne to odrębne terminy. **Postępowanie egzekucyjne w administracji to zorganizowany ciąg czynności procesowych podejmowanych przez organy egzekucyjne oraz inne podmioty w celu przymusowego wykonania obowiązków objętych egzekucją administracyjną.** Postępowanie egzekucyjne jest wszczynane wcześniej niż egzekucja. Obejmuje ono, oprócz stosowania środków egzekucyjnych, czynności procesowe podejmowane nie tylko przez organ egzekucyjny, lecz również przez inne podmioty, np. przez wierzyciela. **Egzekucja administracyjna polega na stosowaniu przez powołane do tego organy konkretnych środków przymusu służących doprowadzeniu do wykonania przez zobowiązanego obowiązku.** Termin „postępowanie egzekucyjne” wskazuje na aspekt procesowy stosowania przymusu egzekucyjnego, natomiast termin „egzekucja administracyjna” – na aspekt materialny. Egzekucja administracyjna oznacza stadium zastosowania konkretnego środka egzekucyjnego, wyznaczonego w toku postępowania egzekucyjnego, po przeprowadzeniu czynności procesowych na etapie wszczęcia oraz rozpoznawczym. Związek pomiędzy egzekucją i postępowaniem egzekucyjnym wyraża się w tym, że egzekucja ma miejsce w ramach tego postępowania i nie może odbyć się w inny sposób (zob. *L. Klat-Wertelecka*, Glosa do wyr. NSA z 25.8.2010 r., I FSK 872/09, s. 855–856; *J. Olszanowski*, Egzekucja administracyjna, s. 20–22; por. wyr. NSA z 26.3.2009 r., II FSK 1462/08, Legalis; wyr. NSA z 7.1.2010 r., II FSK 1289/08, Legalis). Celem postępowania egzekucyjnego jest doprowadzenie do realizacji przez zobowiązanego jego obowiązków. Zatem stosowanie egzekucji administracyjnej będzie miało miejsce wówczas, gdy nałożono na zobowiązanego określone obowiązki, a zobowiązany obowiązków tych nie wykonuje dobrowolnie (wyr. NSA z 27.4.2011 r., II OSK 749/10, Legalis; wyr. NSA z 3.6.2011 r., II OSK 946/10, Legalis).

III. Struktura ustawy

1. Systematyka EgzAdmU. Komentowana ustawa podzielona została na działy, **8** które dzielą się na mniejsze jednostki w postaci rozdziałów, a niektóre spośród nich na oddziały. Dział I ustawy zatytułowany został „Przepisy ogólne” i zawiera regulację właściwą zarówno dla egzekucji obowiązków pieniężnych, jak i niepieniężnych. Dział II poświęcony został „Egzekucji należności pieniężnych”, a dział III „Egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym”. Struktura tych działów jest dosyć prosta, ponieważ po przepisach ogólnych poszczególne rozdziały dotyczą środków egzekucyjnych, enumeratywnie wymienionych w art. 1a pkt 12 EgzAdmU. Dział IV nosi tytuł „Postępowanie zabezpieczające”. Dział IVa zawiera regulację dotyczącą „Odpowiedzialności za naruszenie przepisów ustawy”, zarówno odszkodowawczej,

[Przejdź do księgarni →](#)